

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO RINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-2721 89 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Remiantis šiuo metu galiojančiu Seimo rinkimų įstatymo 89 straipsniu partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 5 procentai rinkimuose dalyvavusių rinkėjų. Jungtinis kandidatų sąrašas, arba jungtiniam kandidatų sąrašui prilygintas sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 7 procentai rinkimuose dalyvavusių rinkėjų.

Projekto tikslas – Seimo rinkimuose sumažinti rinkimų slenkstį ir nustatyti, kad partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 4 procentai rinkėjų, o tautinių mažumų partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus), jeigu už jos pateiktą sąrašą balsavo ne mažiau rinkėjų, negu reikia sudaryti bent vieną kvotą. Jungtinis kandidatų sąrašas, arba jungtiniam kandidatų sąrašui prilygintas sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 5 procentai rinkėjų.

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) Demokratinių institutų ir žmogaus teisių biuras dar po 2016 m. Seimo rinkimų parengė ataskaitą, kurioje nurodyta, kad Lietuvoje galioja per didelis rinkimų slenkstis tautinių mažumų politinėms partijoms. Esą jis sumažina galimybes tautinių mažumų partijų nariams būti išrinktiems į Seimą.

Po ankstesnių Seimo rinkimų, buvo priimta nemažai teisės aktų pakeitimų, esant plačiai politinei paramai, įgyvendinusių kelias ankstesnes ESBO ODIHR rekomendacijas, pavyzdžiui, dėl rinkimų apygardų ribų nustatymo, kampanijų finansavimo, skundų svarstymo terminų ir kt. bet rekomendacijos dėl slenkščio tautinių mažumų politinėms partijoms dar neįgyvendintos. Reikia pažymėti, kad 5 proc. barjeras tautinių mažumų organizacijoms 1990–1996 m. nebuvo taikomas. Tautinės mažumos sudaro apie 15 proc. visų Lietuvos gyventojų, todėl jų atstovų skaičius turėtų atitikti proporcijas ir Seime.

Pateiktos pataisos leistų didinti politinių jėgų atstovavimą LR Seime, paskatintų aktyvesnį piliečių dalyvavimą šalies politiniame gyvenime bei sudarytų galimybę mažesnėms partijoms turėti savo atstovus Lietuvos aukščiausioje valstybės valdžios institucijoje. Šiuo metu Lietuvoje yra registruotos 27 partijos, iš jų veikiančių – 25.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai – Lietuvos Respublikos Seimo nariai: Rita Tamašunienė, Česlav Olševskis, Beata Petkevič.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 5 procentai rinkimuose dalyvavusių rinkėjų. Jungtinis kandidatų sąrašas, sudarytas pagal šio įstatymo 43 straipsnį, arba jungtiniam kandidatų sąrašui prilygintas sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 7 procentai rinkimuose dalyvavusių rinkėjų. Jeigu už sąrašus, dalyvaujančius skirstant mandatus, yra balsavę mažiau kaip 60 procentų visų rinkimuose

dalyvavusių rinkėjų, teisę dalyvauti skirstant mandatus įgyja tas lig šiol skirstant mandatus nedalyvavęs sąrašas (sąrašai, jeigu už juos balsavo vienodas rinkėjų skaičius), už kurį balsavo daugiausia rinkėjų. Tokiu pat būdu kandidatų sąrašų, turinčių teisę dalyvauti skirstant mandatus, skaičius didinamas ir toliau iki tokio jų skaičiaus, kada už kandidatų sąrašus, dalyvaujančius skirstant mandatus, yra balsavę ne mažiau kaip 60 procentų visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma nustatyti reguliavimą, pagal kurį partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 4 procentai rinkėjų, o tautinių mažumų partijos kandidatų sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus), jeigu už jos pateiktą sąrašą balsavo ne mažiau rinkėjų, negu reikia sudaryti bent vieną kvotą. Jungtinis kandidatų sąrašas, sudarytas pagal šio įstatymo 43 straipsnį, arba jungtiniam kandidatų sąrašui prilygintas sąrašas gali gauti Seimo narių mandatų (dalyvauja skirstant mandatus) tik tada, jeigu už jį balsavo ne mažiau kaip 5 procentai rinkėjų. Jeigu už sąrašus, dalyvaujančius skirstant mandatus, yra balsavę mažiau kaip 60 procentų visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų, teisę dalyvauti skirstant mandatus įgyja tas lig šiol skirstant mandatus nedalyvavęs sąrašas (sąrašai, jeigu už juos balsavo vienodas rinkėjų skaičius), už kurį balsavo daugiausia rinkėjų. Tokiu pat būdu kandidatų sąrašų, turinčių teisę dalyvauti skirstant mandatus, skaičius didinamas ir toliau iki tokio jų skaičiaus, kada už kandidatų sąrašus, dalyvaujančius skirstant mandatus, yra balsavę ne mažiau kaip 60 procentų visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jų plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Turės būti pakeisti Seimo rinkimų tvarką reglamentuojantys poįstatyminiai teisės aktai.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Kitų įstatymų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo įgyvendinimui neprireiks valstybės biudžeto lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Seimo rinkimai“, „partijos kandidatų sąrašas“, „daugiamandatė apygarda“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia Seimo nariai:

Rita Tamašunienė

Česlav Olševski

Beata Petkevič